

УДК 37.01:378

JEL Classification Code I20, I21, J24

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-230-237

МИРОШНИЧЕНКО Інга Станіславівна –
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту авіаційної діяльності
Льотної академії Національного авіаційного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8193-5403>
e-mail: inga-m@meta.ua

КАЛІНІЧЕНКО Віра Ігорівна –
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов професійного спрямування
Донецького національного університету імені Василя Стуса
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9675-9174>
e-mail: kalinichenko.v@donnu.edu.ua

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ

У статті студіюються основні трансформаційні процеси у галузі професійної освіти, які суттєво впливають на загальний стан освітньої системи та підготовку майбутніх фахівців. Ці процеси є важливими для забезпечення відповідності освіти сучасним вимогам ринку праці та розвитку необхідних професійних компетенцій здобувачів вищої освіти. Основну увагу в пропонованій науковій розвідці акцентовано на питанні значущості академічної доброчесності у фаховій підготовці здобувачів вищої освіти в контексті сучасних умов здійснення професійної діяльності, що є ключовим елементом у забезпеченні якості освіти, формуванні етичних стандартів при підготовці майбутніх конкурентоспроможних фахівців. Метою дослідження є з'ясування ролі та значущості академічної доброчесності у підготовці здобувачів вищої освіти до професійної діяльності в умовах сучасного ринку праці. Актуалізовано ключові принципи, які забезпечують ефективність академічної доброчесності. Резюмовано, що окреслені принципи є основою для створення чесного та прозорого освітнього середовища, яке сприяє формуванню висококваліфікованих та етично відповідальних фахівців. Наголошено, що дотримання чесності, прозорості, відповідальності, справедливості, поваги до інтелектуальної власності, а також глибоке залучення всіх учасників освітнього процесу є основними складовими успішної реалізації принципів академічної доброчесності. Акцентовано, що академічна доброчесність є невід'ємною частиною професійної підготовки здобувачів вищої освіти, сприяючи формуванню етичних та професійних компетенцій, необхідних для успішної кар'єри в умовах сучасного ринку праці. Підкреслено роль інституційної підтримки та впровадження нових технологій у забезпеченні високого рівня доброчесності при підготовці конкурентоспроможних спеціалістів. Окреслено основні перспективи подальших досліджень у цій сфері, головно, проблемні аспекти оцінки ефективності академічної доброчесності, її впливу на працевлаштування випускників та їх успішну професійну діяльність.

Ключові слова: академічна доброчесність, здобувачі вищої освіти, сучасні фахові компетентності, конкурентоспроможні фахівці, професійне становлення, етичні норми та стандарти, академічне середовище.

MIROSHNYCHENKO Inga Stanislavivna –
PhD in Economics,
Assistant Professor at Aviation Management Department of
Flight Academy of the National Aviation University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8193-5403>
e-mail: inga-m@meta.ua

KALINICHENKO Vira Ihorivna –
PhD in Linguistics,
Associate Professor at Foreign Languages for Specific
Purposes Department of
Vasyl' Stus Donetsk National University Head of the Department
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9675-9174>
e-mail: kalinichenko.v@donnu.edu.ua

ACADEMIC INTEGRITY AS A FUNDAMENTAL COMPONENT OF THE MODERN SPECIALISTS' PROFESSIONAL DEVELOPMENT

The article examines the main transformational processes in the professional education field, which significantly affect the general state of the higher education system and the future specialists' training. These processes are important for ensuring the compliance of education with the modern labor market requirements as well as the development of the higher education students' necessary professional competencies. The main attention in the research under consideration is focused on the issue related to the academic integrity importance in the professional training of higher education students due to the professional activity current conditions, which is a crucial element in ensuring the education quality and forming ethical standards when training future competitive specialists. The paper aims at clarifying the academic integrity role and significance in the training and learning processes of higher education students for their future professional activity in terms of the modern labor market conditions and requirements. The key principles that ensure the academic integrity effectiveness are discussed in the article. The authors claim that the outlined principles are the basis for creating an honest and transparent educational environment that contributes to the formation of highly qualified and ethically responsible specialists. It is emphasized that academic honesty is an integral part of higher education students' professional training, contributing to the formation of ethical and professional competencies necessary for a successful career due to the modern labor market requirements and needs. The paper highlights the role of institutional support and new technologies introduction in maintaining a high academic integrity level during the competitive specialists' training process. The main prospects for further

research in this area are provided, in particular, the problematic aspects related to academic integrity effectiveness assessment, its impact on the graduates' employment and their successful professional activities.

Key words: academic integrity, higher education applicants, modern professional competencies, competitive specialists, professional development, ethical norms and standards, academic environment.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний період господарювання характеризує вітчизняну освіту як сферу з численними трансформаційними процесами, спрямованими на адаптацію до актуальних вимог ринку праці та глобальних тенденцій. Інтеграція з міжнародними стандартами, розвиток цифрових технологій, орієнтація на ринок праці, підвищення якості освіти, інклюзивна освіта та, зокрема, підтримка академічної доброчесності є ключовими напрямками цих змін.

Академічна етика є однією з фундаментальних цінностей освітнього процесу, що забезпечує якість навчання, репутацію освітніх закладів та розвиток глибоких професійних компетенцій здобувачів вищої освіти. Академічна доброчесність сприяє підвищенню якості освіти, формуванню етичних цінностей, збереженню репутації освітніх закладів, запобіганню плагіату, підготовці здобувачів вищої освіти до професійних викликів та підвищенню їх конкурентоспроможності на сучасному ринку праці.

Дотримання принципів академічної доброчесності є необхідним для створення чесного, справедливого та відповідального освітнього середовища, що дозволяє розуміти та вдосконалити механізми, які сприяють чесності, прозорості та відповідальності у закладах вищої освіти.

Питання ролі та значущості академічної доброчесності заслуговують на окрему увагу в контексті провадження освітніх реформ та розвитку сучасної професійної освіти. Дослідження ефективності реалізації принципів академічної доброчесності є важливим кроком у покращенні якості освіти при підготовці висококваліфікованих фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та наукові праці, присвячені проблемам дотримання принципів академічної доброчесності, охоплюють широкий спектр питань, пов'язаних із впливом новітніх технологій на освітній процес, з акцентуванням дослідницької уваги на політиці та ініціативах закладів вищої освіти, спрямованих на підтримку культури академічної доброчесності. Студіювання ефективності реалізації принципів академічної етики є актуальною темою для вітчизняних науковців, яка викликає беззаперечний інтерес як у теоретичній, так і у практичній площині. Так, Є. Суліма та С. Деніжна здійснили аналіз інструментів етичного та нормативно-правового регулювання академічної доброчесності. В їх роботі досліджено організаційну систему управління процесом формування академічної доброчесності в університетському співтоваристві [1]. У науковому дослідженні А. Джурило проаналізовано основні документи Європейського Союзу щодо політики академічної доброчесності та сформульовано загальноєвропейські рекомендації щодо дотримання академічної доброчесності на національному,

інституційному та особистісному рівнях [2]. У своїй науковій праці С. Паламар і М. Науменко ґрунтовно розглядають реалізацію принципів академічної доброчесності як дієвого інструменту забезпечення якості вищої освіти [3].

Різні аспекти теоретико-методологічних засад впливу академічної доброчесності на формування компетентності майбутніх фахівців розглянуто в роботах багатьох науковців. Так, П. Савчук та Л. Потапюк у своєму дослідженні наголошують, що поширення чесності, порядності, довіри та взаємоповаги між усіма учасниками академічного процесу надасть можливість забезпечити успішне професійне становлення здобувачам вищої освіти [4]. У науковій розвідці К. Герасимюка проаналізовано вплив принципу доброчесності на формування спеціалізованих компетентностей майбутніх фахівців [5]. Дослідження, проведене З. Стежко, Н. Шалімовою та І. Андрощук, доводить, що навчання має передбачати проектування етичних принципів та принципів академічної доброчесності на майбутню професію [6].

Проблему академічної доброчесності при використанні штучного інтелекту в освітньому процесі активно студіюють у своїх працях вітчизняні науковці. Зокрема, такі вчені, як Л. Громик, І. Насмінчук, І. Брюховецька та Л. Кушнір дослідили можливість дотримання академічної доброчесності у сучасному процесі використання штучного інтелекту та наголошують, що дотримання принципів академічної доброчесності в закладах вищої освіти України має стати одним із пріоритетних завдань [7].

Таким чином, зазначені наукові праці дають змогу резюмувати, що питання академічної доброчесності є надзвичайно важливими у сучасному світі, де технології постійно змінюють освітній ландшафт. Вони також вказують на потребу в постійному перегляді та вдосконаленні методик, що забезпечують етичне й чесне освітнє середовище. Отже, очевидним є те, що цей напрямок наукових досліджень є безперечно актуальним.

Актуальність – визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблеми сучасної освіти залишаються вкрай актуальними, оскільки система освіти повинна постійно адаптуватися до швидких змін на ринку праці та у суспільстві в цілому. Результати останніх досліджень свідчать про те, що підтримка академічної доброчесності потребує комплексного підходу, який включає не тільки технічні інструменти, але й освітні ініціативи та етичні стандарти. Однак, попри наявність великої кількості теоретичних досліджень, пропозицій та рекомендацій, питання значущості академічної доброчесності у професійному становленні сучасних фахівців заслуговують на окрему увагу в контексті освітніх реформ та розвитку професійної

освіти, вони ще не мають однозначного вирішення та залишаються багатограними і складними.

Мета статті. У зв'язку з вищезазначеним, **метою** статті є дослідження значущості академічної доброчесності у фаховій підготовці здобувачів вищої освіти до професійної діяльності у сучасних умовах господарювання, у набутті актуальних фахових компетенцій при професійному становленні конкурентоспроможних спеціалістів, готових до професійної діяльності в умовах сучасного ринку праці.

Для досягнення поставленої мети було визначено та розв'язано такі **завдання**:

- схарактеризовано трансформаційні процеси у галузі фахової освіти у контексті академічної доброчесності;

- розглянуто накопичений досвід закладів освіти у дотриманні принципів академічної доброчесності, що дозволило сформулювати ключові принципи, які забезпечують ефективність академічної доброчесності;

- досліджено, як дотримання принципів академічної доброчесності підвищує конкурентоспроможність випускників на сучасному ринку праці та сприяє їх ефективній інтеграції в професійне середовище через розвиток сучасних фахових компетенцій;

- вивчено взаємозв'язок академічної доброчесності та використання елементів і систем штучного інтелекту у сфері сучасної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформаційні процеси в галузі професійної освіти є ключовими для забезпечення відповідності освіти сучасним вимогам ринку праці та розвитку актуальних професійних компетенцій здобувачів вищої освіти. Вони сприяють покращенню якості освіти, підвищенню рівня професійної підготовки майбутніх фахівців та забезпеченню їх конкурентоспроможності на ринку праці. Інновації в навчальних програмах, розвиток дуальної освіти, впровадження дистанційних форм навчання, підвищення кваліфікації викладачів, дотримання принципів академічної доброчесності та інтернаціоналізація є ключовими завданнями цих трансформацій. Особливу роль у трансформаційних процесах у площині професійної освіти відіграє академічна доброчесність. Вона є фундаментальною складовою, яка впливає на якість освіти, репутацію навчальних закладів та підготовку майбутніх конкурентоспроможних фахівців.

Академічна доброчесність є надзвичайно важливою з кількох ключових причин, що

здійснюють вплив як на особистісний розвиток здобувачів вищої освіти, так і на загальну якість освіти та професійне середовище. Академічна доброчесність є не просто вимогою для отримання диплому, а ґрунтовною складовою професійного становлення сучасних фахівців. Вона забезпечує високу якість освіти, сприяє формуванню етичних норм, підвищує репутацію освітніх закладів, формує професійну довіру та запобігає негативним наслідкам. У сучасному світі, де етика і відповідальність стають все більш важливими, академічна доброчесність є фундаментальною складовою успіху.

У зв'язку з зазначеним, підтримці принципів академічної доброчесності приділяється велика увага з боку освітніх закладів, урядових органів та суспільства в цілому. Це пов'язано з розумінням того, що академічна етика є основою якісної освіти і професійного розвитку. Так, стаття 42 Закону України «Про освіту» є фундаментальною для формування та підтримки академічної доброчесності в освітніх закладах. Вона визначає чіткі принципи та правила, якими повинні керуватися учасники освітнього процесу, забезпечуючи тим самим якість освіти, довіру до її результатів та етичні стандарти у науковій діяльності [8].

Крім того, Міністерством освіти і науки України (МОН України) пропонуються *Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності*, які мають на меті допомагати адміністраціям, викладачам та здобувачам вищої освіти втілити етичні стандарти в освітньому процесі [9].

Упровадження цих нормативно-правових ініціатив відіграє ключову роль у створенні закладами освіти відповідного середовища, де академічна доброчесність стає невід'ємною частиною навчального процесу. Також, це сприятиме встановленню чітких правил та стандартів, які забезпечують прозорість, чесність і відповідальність у навчальних закладах, що дозволить сформувати відповідальних і етично свідомих фахівців, які готові до викликів сучасного світу.

Академічна доброчесність як фундаментальний елемент якісної освіти та професійного розвитку здобувачів вищої освіти сприяє їх професійному розвитку і готує здобувачів до реальних умов праці. Вона підпорядковується основним принципам, які забезпечують ефективність академічної етики (див. табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика ключових принципів, які забезпечують ефективність академічної доброчесності*

№ з/п	Назва принципу	Складові принципи	Характеристика принципу
1	Чесність	Відкритість та правдивість	Здобувачі вищої освіти та викладачі повинні бути чесними у своїх академічних зусиллях, уникаючи будь-яких форм шахрайства, таких як плагіат або обман. Чесність сприяє створенню довірливого середовища та забезпечує об'єктивне оцінювання знань і досягнень
		Автентичність роботи	Всі академічні роботи мають бути результатом власних зусиль здобувачів вищої освіти. Викладачі повинні заохочувати здобувачів вищої освіти до самостійного мислення і творчого підходу до вирішення завдань

2	Прозорість	Відкритість процесів	Академічні процеси, включаючи оцінювання, повинні бути прозорими, щоб забезпечити довіру між здобувачами вищої освіти, викладачами та адміністрацією
		Ясні правила та політика	Політика та правила щодо академічної доброчесності повинні бути чіткими, зрозумілими і доступними для всіх учасників освітнього процесу. Важливо, щоб здобувачі вищої освіти розуміли наслідки порушення цих правил
3	Справедливість	Оцінювання	Чесне та об'єктивне оцінювання роботи всіх здобувачів вищої освіти без упереджень чи дискримінації
		Можливості	Надання рівних можливостей для всіх здобувачів вищої освіти, без привілеїв для окремих осіб чи груп
		Процедури	Дотримання чітких і зрозумілих процедур у всіх аспектах академічного життя, від подання завдань до проведення екзаменів
		Визнання	Справедливе визнання і нагородження досягнень на основі чесних критеріїв
4	Поважання	Коректність	Проявляти коректність у комунікації та дискусіях, уникати особистих атак і негативного ставлення до інших
		Дотримання правил	Визнання і дотримання правил і норм академічної спільноти, а також правил, які регулюють взаємодію між здобувачами вищої освіти, викладачами та іншими учасниками освітнього процесу
5	Відповідальність	Індивідуальна відповідальність	Кожен здобувач вищої освіти і викладач несе відповідальність за свої дії та їх наслідки. Заохочення відповідальності за дотримання академічних стандартів та етики сприяє формуванню зрілої академічної спільноти
		Колективна відповідальність	Спільнота закладу вищої освіти повинна спільно працювати над підтримкою академічної доброчесності, включаючи виявлення і попередження порушень, а також підтримку чесності у всіх аспектах навчального процесу
6	Повага до інтелектуальної власності	Авторське право та належне цитування	Важливо дотримуватися правил цитування та поваги до інтелектуальної власності інших. Здобувачі вищої освіти повинні навчатися правильному використанню джерел та наданню належних посилань на роботи інших авторів
		Стимулювання оригінальності роботи	Викладачі повинні сприяти розвитку навичок оригінального мислення та творчості у здобувачів вищої освіти, заохочуючи їх до самостійного створення наукових і творчих робіт
7	Підтримка та сприяння	Освітні ініціативи	Важливо забезпечити здобувачам вищої освіти доступ до ресурсів та програм, які підтримують академічну доброчесність. Це включає тренінги з академічного письма, інформаційні кампанії та доступ до програмного забезпечення для виявлення плагіату
		Постійне навчання	Викладачі повинні постійно вдосконалювати свої знання щодо академічної доброчесності та впроваджувати новітні практики у своїй роботі, що сприяє створенню культури академічної доброчесності у навчальному закладі

* Таблицю укладено авторами за джерелами [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [8], [9]

Дотримання зазначених принципів академічної доброчесності допомагає створенню етичного та справедливого навчального середовища, що забезпечує чесність і справедливість у навчальному процесі та покращує академічні результати. Тобто, актуалізація ключових принципів академічної доброчесності, а саме: чесності, прозорості, справедливості, відповідальності, поваги до інтелектуальної власності та підтримки є важливим кроком у забезпеченні їх ефективності та релевантності в умовах сучасного навчального середовища. Впровадження цих принципів допомагає створити культуру, яка підтримує етичну поведінку та високі стандарти в освіті, що в свою чергу забезпечує

високий рівень освіти та професійного розвитку здобувачів вищої освіти.

Академічна доброчесність є невід'ємною, фундаментальною складовою професійного становлення сучасних фахівців, вона сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти етичних стандартів, які є важливими для будь-якої професії. Ретельне дотримання принципів академічної доброчесності дозволяє здобувачам вищої освіти розвивати свої фахові компетенції, які є ключовими для їх подальшого кар'єрного успіху на сучасному ринку праці (див. табл. 2), оскільки чесність і відповідальність у навчанні та дослідженнях забезпечують високу якість знань і навичок.

Таблиця 2

Характеристика ключових фахових компетенцій, які формуються при ретельному дотриманні принципів академічної доброчесності*

№ з/п	Назва компетенції	Характеристика компетенції	Значення компетенції
1	Аналітичні здібності	Уміння ретельно аналізувати дані, факти та інформацію з різних джерел	Чесність і прозорість у дослідженнях допомагають розвивати аналітичні навички
2	Аналітичне та критичне мислення	Здатність критично оцінювати інформацію, виявляти взаємозв'язки між ідеями, а також аналізувати дані та висновки	Принципи академічної доброчесності сприяють розвитку критичного мислення, а чесне і точне використання даних допомагає розвинути навички аналізу
3	Вирішення проблем	Здатність ідентифікувати проблеми, знаходити їх причини і розробляти	Чесність і аналітичне мислення допомагають виявляти корінні причини проблем та шукати

		ефективні рішення	обґрунтовані рішення
4	Етичне лідерство	Здатність вести і мотивувати інших, дотримуючись високих етичних стандартів	Відповідальне ставлення до своїх дій і повага до інших сприяють розвитку довіри і поваги серед колег і підлеглих
5	Етичні навички	Розуміння і дотримання етичних норм і стандартів професійної діяльності	Відповідальність і справедливість допомагають формувати етичну поведінку, що є важливою для будь-якої професії
6	Інноваційність	Здатність генерувати нові ідеї, застосовувати творчий підхід до вирішення проблем	Чесність і прозорість сприяють об'єктивному оцінюванню існуючих знань і стимулюють розвиток нових, оригінальних ідей
7	Інтелектуальна допитливість	Здатність до постійного пошуку нових знань та вмій	Дотримання принципів чесності та поваги до чужих ідей сприяє розвитку допитливості
8	Комунікативні навички	Здатність чітко та ефективно спілкуватися як усно, так і письмово	Прозорість і справедливість у поданні інформації розвивають вміння правильно формулювати та передавати ідеї
9	Міжособистісні навички	Здатність ефективно працювати з іншими людьми, взаємодіяти з колегами, працювати в команді, розв'язувати конфлікти і підтримувати продуктивні робочі стосунки	Повага до інших сприяє формуванню позитивних і продуктивних відносин у професійному середовищі, а справедливість сприяє розвитку навичок співпраці і командної роботи
10	Навички дослідження	Здатність проводити якісні та кількісні дослідження, інтерпретувати результати і робити висновки	Принципи академічної доброчесності забезпечують високу якість дослідницької роботи і достовірність її результатів
11	Навички співпраці	Уміння ефективно працювати в команді, взаємодіяти з колегами, викладачами і здобувачами вищої освіти	Поважання та справедливе ставлення до інших сприяють розвитку навичок ефективної співпраці
12	Наукова етика та відповідальність	Розуміння етичних норм і стандартів у науковій діяльності, відповідальність за свої дії та результати	Постійне дотримання принципів академічної доброчесності сприяє формуванню високих етичних стандартів та відповідальності
13	Самоорганізація та управління часом	Здатність ефективно планувати і управляти своїм часом і завданнями	Дотримання академічної доброчесності вимагає дисципліни та відповідальності, що сприяє розвитку навичок самоорганізації
14	Самостійність та ініціативність	Здатність самостійно працювати, проявляти ініціативу та знаходити рішення	Відповідальність за свою роботу і постійне дотримання принципів академічної доброчесності стимулюють розвиток самостійності та ініціативності

* Таблицю укладено авторами за джерелами [1], [3], [4], [5], [6], [7], [8], [9]

Чітке дотримання принципів академічної доброчесності не лише підвищує якість навчання та наукових досліджень, але й сприяє формуванню важливих професійних компетенцій, зазначених у таблиці 2; вони є важливими для будь-якої професії і необхідні для успішної кар'єри. Ці принципи є основою етичної поведінки у професійному житті. Фахівці, які під час навчання привчилися ретельно дотримуватися цих принципів, зазвичай демонструють високу етичну відповідальність і в професійній діяльності.

Репутація фахівця значною мірою залежить від його доброчесності та професійної етики. Випускники, відомі своєю академічною доброчесністю, користуються більшою довірою з боку роботодавців та колег. Це відкриває більше можливостей для кар'єрного зростання і сприяє побудові успішної професійної кар'єри. Порушення етичних норм у професійній діяльності може призвести до серйозних негативних наслідків, таких як юридичні санкції, втрачена репутація та інші проблеми. Академічна доброчесність привчає майбутніх фахівців до відповідального ставлення до своїх обов'язків і прийняття етичних рішень, що допомагає уникати подібних ризиків.

Крім того, дотримання принципів академічної доброчесності під час навчання сприяє глибшому засвоєнню знань та навичок. Це, у свою чергу, впливає на якість професійної підготовки. Здобувачі вищої освіти, які виконують свої роботи самостійно, краще розуміють матеріал і здатні ефективніше застосовувати його на практиці.

Академічна доброчесність є фундаментальною складовою професійного становлення сучасних фахівців, забезпечуючи основи для розвитку їх професійної етики, відповідальності та якості виконання обов'язків. Отже, ретельне дотримання принципів академічної доброчесності сприяє не тільки академічному успіху, але й формує фундаментальні професійні компетенції, які є цінними в будь-якій галузі. Ці фахові компетенції є основою для успішної професійної діяльності та сприяють розвитку особистості як компетентного та етичного фахівця.

Академічна доброчесність та використання елементів і систем штучного інтелекту є взаємопов'язаними аспектами сучасної освіти. Цифрові технології стали невід'ємною частиною сучасного освітнього процесу, забезпечуючи нові можливості для навчання та викладання [7]. Інструменти штучного інтелекту, такі як автоматизовані системи оцінювання та адаптивні навчальні платформи, значно підвищують ефективність навчання та сприяють персоналізації освітнього процесу.

Зазначмо, що інтеграція цифрових технологій в навчальний процес має великий потенціал для підвищення ефективності та індивідуалізації навчання, але також створює нові виклики для підтримки етичних стандартів [10]. З метою забезпечення академічної доброчесності необхідно впроваджувати відповідні методики, освітні програми й інструменти для виявлення порушень, щоб здобувачі вищої освіти та викладачі могли використовувати штучний інтелект етично та відповідально.

Новітні цифрові технології надають здобувачам вищої освіти доступ до адаптивних навчальних платформ, які підлаштовуються під індивідуальні потреби кожного здобувача вищої освіти. Це сприяє підвищенню якості навчання та розвитку необхідних компетенцій, що є важливим для зменшення мотивації до академічних порушень.

Крім того, використання в автоматизованих системах оцінювання дозволяє забезпечити об'єктивність та прозорість оцінок. Такі системи можуть оцінювати не лише правильність відповідей, але й складність та якість виконаних завдань, що знижує можливість необ'єктивного оцінювання та шахрайства. Тому, важливо включати у навчальні програми курси та тренінги з академічної доброчесності, які охоплюють етичні аспекти використання штучного інтелекту. Це допоможе здобувачам вищої освіти усвідомити важливість етичної поведінки та навчитися використовувати цифрові технології відповідально.

Отже, дотримання етичних стандартів, розвиток критичного мислення та використання адаптивних навчальних середовищ сприяють формуванню конкурентоспроможних спеціалістів, готових до професійної діяльності в умовах сучасного ринку праці. Дотримання принципів академічної доброчесності підвищує довіру роботодавців, покращує репутацію навчальних закладів та запобігає академічним правопорушенням. З огляду на це, штучний інтелект відіграє значну роль у підтримці та забезпеченні академічної доброчесності, надаючи потужні інструменти для виявлення плагиату, автоматизованого оцінювання та адаптивного навчання. Однак, поряд із позитивними аспектами, існують також ризики та виклики, пов'язані з етичним використанням штучного інтелекту у навчальному процесі.

Інституційна підтримка, тобто сукупність заходів, ресурсів і структур, які надає заклад освіти для забезпечення ефективного функціонування та досягнення високих стандартів академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти і викладачів, є критично важливою для створення та підтримки академічної культури [9]. Через впровадження чітких методик, надання освітніх ресурсів, використання інформаційних технологій та формування етичної культури, інституції можуть сприяти підготовці конкурентоспроможних спеціалістів, які діють чесно, відповідально та професійно на сучасному ринку праці.

Інституційна підтримка також забезпечує необхідні умови для дотримання академічної доброчесності і сприяє формуванню культури чесності, прозорості та відповідальності. Це, в свою чергу, допомагає підготувати висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, здатних працювати чесно і ефективно у своїй професійній діяльності.

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед. У сучасних умовах глобалізації та високої конкуренції на ринку праці випускники, які здобули освіту з дотриманням принципів академічної доброчесності, мають вагому перевагу. Вони не лише мають глибокий фаховий потенціал,

але і є більш підготовленими до етичних викликів та здатними ефективно працювати у різних професійних середовищах.

Крім того, інтеграція академічної доброчесності та штучного інтелекту в освіті вимагає комплексного підходу, що включає як використання нових технологій для підтримки чесності та прозорості, так і вирішення етичних і правових питань. Збалансований підхід до цієї взаємодії може сприяти створенню ефективної, справедливої та інноваційної освітньої системи. Важливо враховувати етичні питання і можливі ризики, пов'язані з використанням штучного інтелекту, і забезпечити належну підготовку всіх учасників освітнього процесу для ефективного та етичного використання цих технологій.

Таким чином, велика увага, яка приділяється підтримці принципів академічної доброчесності, підкреслює їх значущість для забезпечення якісної освіти, наукової достовірності, репутації освітніх установ, захисту інтелектуальної власності та розвитку етичних стандартів у професійному житті. Це сприяє створенню справедливого, чесного та відповідального суспільства, де знання і професіоналізм високо цінуються.

Перспектива подальших досліджень вбачається в обґрунтуванні методики оцінки академічної доброчесності та її впливу на працевлаштування випускників і їх успішну професійну діяльність.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Суліма Є., Деніжна С. Академічна доброчесність: етичне та нормативно-правове регулювання в університетському співтоваристві. *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*. 2 (10), 2020. С. 120-141. URL: <https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/130/121> (дата звернення 02.08.2024).
2. Джурило А. Загальноєвропейські рекомендації щодо академічної доброчесності в умовах інтеграції вітчизняної освіти до європейського освітнього простору. *Інноваційна професійна освіта*. 5 (6), 2022. С. 52-56. URL: <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/2022-1/article/view/105/96> (дата звернення 02.08.2024).
3. Паламар С., Науменко М. Реалізація принципів академічної доброчесності як дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти. *Освітологічний дискурс*. № 3-4 (38-39), 2022. С. 76-92. URL: https://www.researchgate.net/publication/366236908_Realizacia_principiv_akademicnoi_dobrocесnosti_ak_dievij_instrument_zabezpecenna_akosti_visoi_осviti (дата звернення 02.08.2024).
4. Савчук П. П., Потапюк Л. М. Професійне становлення студентів технічного університету шляхом поширення академічної доброчесності. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки. № 2 (16), 2018. С. 266-272. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/41.pdf> (дата звернення 05.08.2024).
5. Герасимюк К. Х. Формування спеціалізованих компетентностей фахівців публічного управління через призму принципу доброчесності. *Економіка, управління та адміністрування*. 4 (90), 2020. С. 195–198. URL: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/193083> (дата звернення 05.08.2024).
6. Стежко З. В., Шалімова Н. С., Андрощук І. І. Академічна доброчесність у вищій освіті: прояви та мотиваційні чинники. *Науковий вісник Південноук-*

раїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Випуск 3 (140). Одеса, 2022. С. 7–15. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16093/1/Stezhko%20Zoya%202022.pdf> (дата звернення 05.08.2024).

7. Громик Л. І., Насмінчук І. А., Брюховецька І. В., Кушнір Л. О. Академічна доброчесність майбутніх фахівців в епоху штучного інтелекту. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 67. Том 1. 2024. С. 278–284. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/67/part_1/61.pdf (дата звернення 06.08.2024).

8. Про освіту. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. Поточна редакція від 27.06.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 06.08.2024).

9. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України від 23.10.2018 року № 1/9-650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211> (дата звернення 06.08.2024).

10. Грищенко О. В., Грищенко Д. О., Чукалов К. Е. Перспективи розвитку освіти і науки в цифровому суспільстві. The 25-th International scientific and practical conference «Theoretical foundations of scientists and modern opinions regarding the implementation of modern trends» (June 27 – 30, 2023). San Francisco, USA. International Science Group. 2023. С. 446–448. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/6802> (дата звернення 07.08.2024).

REFERENCES

1. Sulima, Ye, Dienizhna, S. (2020). Akademichna dobrochesnist': etychne ta normatyvno-pravove rehuliuвання v universytets'komu spivtovarystvi. [Academic integrity: ethical and legal regulation in the university community]. *International scientific journal «Universities and Leadership»*. 2 (10). (pp. 120–141). URL: <https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/130/121> (Last accessed: 2024, August 02) [in Ukrainian]

2. Zhurylo, A. (2022). Zahal'noyevropeisk'i rekomendatsii shchodo akademichnoi dobrochesnosti v umovakh intehratsii vitchyznianoї osvity do yevropeisk'oho osvith'oho prostoru. [Pan-European recommendations on academic integrity in the context of the domestic education integration into the European educational space]. *Innovative professional education*. 5 (6). (pp. 52–56). URL: <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/2022-1/article/view/105/96> (Last accessed: 2024, August 02) [in Ukrainian]

3. Palamar, S., Naumenko, M. (2022). Realizatsiia pryntsyviv akademichnoi dobrochesnosti yak diievyi instrument zabezpechennia yakosti vyshchoї osvity. [Implementation of the academic integrity principles as an effective tool for ensuring the higher education quality]. *Educational discourse*. № 3–4 (38–39). (pp. 76–92). URL: https://www.researchgate.net/publication/366236908_Realizatsiia_pryntsyviv_akademichnoi_dobrochesnosti_ak_dievij_instrument_zabezpechennia_yakosti_vi_soi_osviti (Last accessed: 2024, August 02) [in Ukrainian]

4. Savchuk, P. P., Potapiuk, L. M. (2018). Profesiine stanovlennia studentiv tekhnichnoho universytetu shliakhom poshyrennia akademichnoi dobrochesnosti. [Technical university students' professional development through the academic integrity promotion]. *Bulletin of Alfred Nobel University. «Pedagogy and Psychology» series. Pedagogical sciences*. № 2 (16). (pp. 266–272). URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/41.pdf> (Last accessed: 2024, August 05) [in Ukrainian]

5. Herasymuk, K. Kh. (2020). Formuvannia spetsializovanykh kompetentnosti fakhivtsiv publichnoho upravlinnia cherez pryzmu pryntsyvu dobrochesnosti. [Formation of public administration specialists' specialized competencies through the academic integrity principle prism]. *Economy, management and administration*. 4 (90). (pp. 195–

198). URL: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/193083> (Last accessed: 2024, August 05) [in Ukrainian]

6. Stezhko, Z. V., Shalimova, N. S., Androschuk, I. I. (2022). Akademichna dobrochesnist' u vyshchii osviti: proiavy ta motyvatsiini chynnyky. [Academic integrity in higher education: manifestations and motivational factors]. *Scientific Bulletin of K. D. Ushynskiy South Ukrainian National Pedagogical University*. Issue 3 (140). (pp. 7–15). URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16093/1/Stezhko%20Zoya%202022.pdf> (Last accessed: 2024, August 05) [in Ukrainian]

7. Hromyk, L. I., Nasminchuk, I. A., Briukhovetska, I. V., Kushnir, L. O. (2024). Akademichna dobrochesnist' maibutnikh fakhivtsiv v epokhu shtuchnoho intelektu. [Academic integrity of future specialists in the artificial intelligence era]. *Innovative pedagogy*. Issue 67. Vol. 1. (pp. 278–284). URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/67/part_1/61.pdf (Last accessed: 2024, August 06) [in Ukrainian]

8. Pro osvitu. Zakon Ukrainy vid 5 veresnia 2017 roku. [About education. Law of Ukraine dated September 5, 2017]. № 2145-VIII. Current edition dated 06/27/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (Last accessed: 2024, August 06) [in Ukrainian]

9. Metodichni rekomendatsii dlia zakladiv vyshchoї osvity z pidtrymky pryntsyviv akademichnoi dobrochesnosti. Lyst MON Ukrainy vid 23.10.2018 roku. [Methodological recommendations for higher education institutions to support the academic integrity principles. Letter of Ukraine's Ministry of Education and Culture, dated October 23, 2018]. № 1/9-650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211> (Last accessed: 2024, August 06) [in Ukrainian]

10. Hryshchenko, O. V., Hryshchenko, D. O., Chukalov, K. E. (2023). Perspektyvy rozvytku osvity i nauky v tsyfrovomu suspil'stvi. [Prospects for education and science development in the digital society]. The 25-th International scientific and practical conference «Theoretical foundations of scientists and modern opinions regarding the implementation of modern trends» (June 27 – 30, 2023). San Francisco, USA. International Science Group. (pp. 446–448). URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/6802> (Last accessed: 2024, August 07). [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

МІРОШНИЧЕНКО Інга Станіславівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту авіаційної діяльності Льотної академії Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: актуальні питання дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами закладів вищої освіти України; особливості та перспективи розвитку економіки України, економічна діяльність суб'єктів господарювання (мікро- та макроекономічні аспекти), функціонування підприємств у глобальному середовищі, ефективність управління підприємствами.

КАЛІНІЧЕНКО Віра Ігорівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов професійного спрямування Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Наукові інтереси: актуальні питання дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами закладів вищої освіти України; актуальні проблеми методики викладання іноземної мови професійного спрямування для здобувачів освітніх програм немовної підготовки закладів вищої освіти України; особливості лінгвоментального світу представників англійськомовної та українськомовної комунікативних спільнот в міжкультурному постколоніальному контексті МІР – ВІЙНА в психолінгвістичній та лінгвокогнітивній площинах.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

MIROSHNYCHENKO Inga Stanislavivna – PhD in Economics, Assistant Professor at Aviation Management Department Flight Academy of the National Aviation University.

Scientific interests: relevant issues of compliance with the academic integrity principles by Ukrainian higher education institutions applicants; specific features and prospects of Ukraine’s economy development; economic activity of business entities (micro- and macroeconomic aspects), enterprises functioning in the global environment; enterprise management efficiency.

KALINICHENKO Vira Ihorivna – PhD in Linguistics, Associate Professor at Foreign Languages for

Specific Purposes Department, Head of the Department of Vasylyi Stus Donetsk National University.

Scientific interests: relevant issues of compliance with the academic integrity principles by Ukrainian higher education institutions applicants; topical issues of the English for Specific Purposes teaching methodology used at Ukraine’s higher education institutions for students majoring in non-linguistic specialisms; the specific linguamental world features of the English-speaking and Ukrainian-speaking language communities’ representatives in the intercultural post-colonial context PEACE – WAR at the psycholinguistic and linguacognitive levels.

Стаття надійшла до редакції 18.09.2024 р.

УДК 37.091.3:004.946:37.01

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-237-242

НОСЕНКО Юлія Григорівна –

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу технологій відкритого навчального середовища Інституту цифровізації освіти НАПН України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9149-8208>
e-mail: nosenko@iitlt.gov.ua

КЛАСИФІКАЦІЯ ІМЕРСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І СЕРВІСІВ ДЛЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Актуальність дослідження проблеми класифікації імерсивних технологій та сервісів для освіти зумовлена зростанням їхньої ролі у сучасному навчальному процесі. Класифікація є ключем до розуміння можливостей і обмежень кожної технології, що допоможе оптимізувати інтеграцію імерсивних інструментів, уникати перевантаження учнів/студентів та підвищувати якість їхньої підготовки. У статті охарактеризовано основні види імерсивних технологій, до яких відносяться: віртуальна реальність (VR), доповнена реальність (AR), змішана реальність (MR), розширена реальність (XR), 360-градусні-відео, голограми, телеприсутність, тактильні технології (Haptics).

Аналіз характеристик і особливостей цих технологій дозволив класифікувати їх за різними ознаками: за галуззю використання та цільовим призначенням, за тривалістю впливу, за середовищем використання, за ступенем занурення, за типом обладнання, за способом взаємодії, за рівнем доступності та складності використання, за моделлю монетизації.

Оскільки найбільш поширеними в сенсі використання з навчальною метою є технології AR, VR та 360-градусні-відео, було класифіковано також кожен з цих технологій, враховуючи їхні особливості: AR (маркерні AR, безмаркерні AR, AR на основі розташування, AR з накладанням об’єктів), VR (VR для віртуальних симуляцій, інтерактивні навчальні середовища, гейміфіковане навчання, віртуальні тури та подорожі), 360-градусні-відео (за тематикою, за дидактичною метою, за рівнем складності, за інтерактивністю, за тривалістю, за типом контенту, за технологією).

Класифікація імерсивних технологій в освітньому контексті дозволила створити критерії для добору відповідних інструментів і сервісів, що у перспективі сприятиме ефективному впровадженню таких технологій в освітні процеси: мета використання; користувацький досвід; технічні вимоги; масштабованість; витрати; локалізація; безпека; підтримка. Користуючись цими критеріями можна обрати доцільну імерсивну технологію для впровадження в освітній процес.

Ключові слова: імерсивні технології, віртуальна реальність, доповнена реальність, 360-градусне відео, класифікація, освіта.

NOSENKO Yuliia Hryhorivna –

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Head of the Department of Open Learning Environment Technologies at the Institute for Digitalisation of Education of the NAES of Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9149-8208>
e-mail: nosenko@iitlt.gov.ua

CLASSIFICATION OF IMMERSIVE TECHNOLOGIES AND SERVICES FOR THE EDUCATIONAL PROCESS

The relevance of studying the problem of classification of immersive technologies and services for education is determined by the growth of their role in the modern educational process. Classification is the key to understanding the capabilities and limitations of each technology, which will help optimize the integration of immersive tools, avoid students’ overload, and improve the quality of their training. The article describes the main types of immersive technologies, which include: virtual reality (VR), augmented reality (AR), mixed reality (MR), extended reality (XR), 360-degree video, holograms, telepresence, tactile technologies (Haptics).

The analysis of the characteristics and features of these technologies allowed us to classify them according to various features: by the field of use and intended purpose, by the duration of exposure, by the environment of use, by the degree of immersion, by type of equipment, by the method of interaction, by the level of accessibility and complexity of use, by the monetization model.

Since AR, VR, and 360-degree video technologies are the most common in the sense of educational use, each of these technologies was also classified according to their characteristics: AR (marker AR, markerless AR, location-based AR, overlay AR objects), VR (VR for virtual simulations, interactive learning environments, gamified learning, virtual tours and trips), 360-degree videos (by topic, by didactic purpose, by level of complexity, by interactivity, by duration, by type of content, by technology).